

PAX

Vrede.
Wie
durft?

Magazine.

#1 Lente 2016

www.paxvoorvrede.nl

Het **VERHAAL**
van de **VLUCHTELING**
in de **KLAS**

De **littkens** van de
Colombiaanse bloedkolen

Oekrainers over het
associatieverdrag met **Europa**

Het verhaal van...

De deurmatdatum van dit PAX Magazine is 1 april. Als je geabonneerd bent, krijg je het magazine dan binnen. Een dag waarop we elkaar graag voor de gek houden. Als ik de actualiteit volg, dan denk ik: hoeveel gekheid is er niet op de overige dagen van het jaar?

Het verhaal van de vredesonderhandelingen over Syrië is een terugkerend onderwerp voor PAX. Soms worden de onderhandelingen zonder de Syrische overheid en de belangrijkste oppositie gehouden, soms met, maar keer op keer leiden ze tot mooie afspraken, die vaak geen week standhouden. Wie houdt wie nu voor de gek? Dit jaar brengen we ieder kwartaal via de website siegewatch.org een rapport uit waarin we nagaan welke gebieden belegerd worden in Syrië. Ook houden we bij of de beoogde voedseltransporten naar die belegerde gebieden de juiste mensen bereiken. Want politici kunnen dan wel een handtekening onder een akkoord zetten, maar als het niet uitgevoerd wordt, komen er alsnog mensen om van de honger.

Zo gaat het ook met de afspraken om tot een maatschappelijk verantwoorde steenkoolketen te komen. Al vijf jaar beloven energiebedrijven zoals Essent daar serieus werk van te maken, maar het heeft nog niets opgeleverd voor de slachtoffers van het geweld in de mijnbouwgebieden van Colombia. Ook hier geldt: worden we voor de gek gehouden? PAX was in december in Den Bosch waar op dat moment een overleg was tussen overheid, energie- en mijnbouwbedrijven. We pleiten voor een tijdelijke importstop van steenkolen en zullen de komende maanden verhalen van de slachtoffers van bloedkolen onder de aandacht brengen.

En dan hebben we verhalen van vluchtelingen. We gaan met ze mee en luisteren naar hun eerste indrukken die ze in Nederland opdoen en hoe zij hun verhaal weer delen met ons. Wil je dat ook meemaken, dan kun je een vluchteling uitnodigen. Via de PAX website zie je hoe dat kan. Ook vroegen we naar de verhalen van mensen uit Oekraïne die vertellen wat het associatieverdrag hen zou opleveren. We besluiten met een reisverhaal van PAX medewerkster Jelena naar de Nuba Mountains van Soedan. ♦

Helma Maas

We zijn benieuwd naar jouw reactie op PAX Magazine. Stuur een mail naar: PAXmagazine@paxvoorvrede.nl

JONGEREN ZIJN LICHTPUNTJES IN DE ARABISCHE LENTE

Een gesprek met Abdullah Khaled en Benoite Martin die beiden werken met jonge mensen uit Irak. Wat is er over van de droom van de Arabische Lente?

HET VERHAAL VAN DE VLUCHTELING

PAX brengt vluchtelingen in direct contact met scholen, verenigingen, kerken en onze Ambassades van Vrede. PAX was erbij: Op het ROC in Helmond volgden we de les van Ammar.

Colofon

PAX Magazine Nummer 1 / Lente 2016
PAX staat voor vrede. Samen met mensen in conflictgebieden en kritische burgers in Nederland werken wij aan een menswaardige en vreedzame samenleving, overal in de wereld.
PAX Magazine verschijnt elk kwartaal en wordt toegezonden aan donateurs, sympathisanten en andere geïnteresseerden.
Redactie Suzanne van den Eynden, André van der Vlugt, Frederique Kram, Sabita Ribai, Edwin Ruigrok en Helma Maas-van der Vaart (eindredactie).
Productie Global Village Media, Amsterdam
Aan dit nummer werkten mee Julia Soldatiuk, Iris Ruijs en Rikus Wegman.
Fotografie o.a. Lize Kraan, Daniel Maissan, Paul Burns, Getty Images/Shutterstock, Leonard Faustle, Lens Young Dimashqi en PAX-archief.
Beeldbewerking Frans Rappange - Scanvisie
Basisvormgeving Het IJzeren Gordijn, Amsterdam
Vormgeving Groep, merkcreatie en communicatie, Utrecht
Drukkerij Van der Weij, Hilversum
ISSN 2352-300X

Godebaldkwartier 74
 3511 DZ Utrecht
 Postbus 19318
 3501 DH Utrecht
 Tel : 030 - 233 33 46
 Fax: 030 - 236 81 99
PAXmagazine@paxvoorvrede.nl
www.paxvoorvrede.nl
 IBAN: NL03TRIO 0390 5150 00

'PAX magazine' is beschikbaar in braille en gesproken vorm voor mensen met een leesbeperking bij de Christelijke Bibliotheek voor blinden en Slechtzienden.

Zij zijn jij en ik

De Australische auteur Richard Flanagan ontving voor zijn boek 'De smalle weg naar het verre noorden' de prestigieuze Booker Prize. Het is een boek over de ijzingwekkende ellende en wanhoop in een krijgsgevangenenkamp tijdens de Tweede Wereldoorlog. Misschien verklaart dat waarom Flanagan onlangs

een vluchtelingenkamp in de Bekaa vallei in Libanon bezocht. "Ik heb daar dingen gezien die zelfs een hart van steen doen smelten. Dit zijn niet mensen zoals jij en ik. Zij zijn jij en ik."

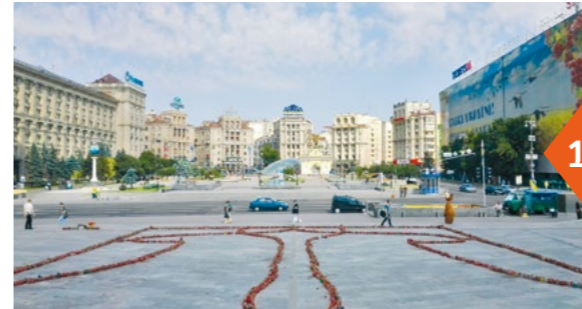
De Syrische exodus is episch in omvang en onvoorstelbaar totdat je er getuige van bent. Flanagan schrijft er aangrijpend over. Over de ellende en wanhoop, maar ook over de menselijke waardigheid van de Syrische vluchtelingen. Zara draagt een zwarte sjaal rond een bedroefd gelaat. Flanagan ontmoet de zestigjarige in haar tent, na een nacht met natte sneeuw, regen en wind. Een enkeldiepe plas bedekt de vloer, het beddengoed ligt aan de kant, nat en vochtig. Hoe lang zal het duren voordat het droog is met dit weer, in een vochtig en lekkend krot? Zara woont hier al vier jaar. Zij staart de schrijver aan, op haar gezicht een vraag waarop geen antwoord mogelijk is. "Waar droom je van?" Zara moet hoesten, een diepe schorre hoest die maar niet ophoudt. "Over terugkeren naar Syrië. Over vrede en geluk."

Politieke leiders spreken over vluchtelingen in aantallen. En die aantallen moeten terug naar nul. Maar het gaat niet over aantallen. Het gaat over mensen met dromen. Met een onvervreembare menselijke waardigheid. Een waardigheid die niemand hen kan ontnemen. Ook politieke leiders niet.

PAX wil vluchtelingen een gezicht geven. Zoals het gezicht van Amar die samen met PAX scholen en kerken bezoekt en zijn verhaal vertelt. Een verhaal dat diepe indruk maakt. Dat stenen harten laat smelten. U kunt Amar ook uitnodigen.

Daarmee is het vluchtelingenvraagstuk natuurlijk nog niet opgelost. Zeker is dat een oplossing niet dichterbij komt zolang landen zich verschansen achter hekken. We moeten kijken met de ogen van vluchtelingen. Dan zien we wat nodig is. De oorlog stoppen. Veel meer geld voor veiligheid, opvang, onderwijs en werkgelegenheid in de regio. Royaal bijdragen aan hervestiging en opvang van vluchtelingen in Europa en Nederland. Het kan en het moet. Want zij zijn jij en ik. ♦

Jan Grutters, algemeen directeur van PAX

DRUK NODIG OM CORRUPTIE TEGEN TE GAAN

Wat denken de Oekraïners zelf van het Associatieverdrag tussen de Europese Unie en Oekraïne? PAX ging op onderzoek uit.

DE LITTEKENS VAN DE COLOMBIAANSE BLOEDKOLEN

Een fotoreportage over de gevolgen van de winning van bloedkolen. Een oproep om een energiemaatschappij te kiezen die geen steenkolen verbrandt.

GEEN ANGST MAAR SAAMHORIGHEID

Voor Marie-Theresa Anten-Van Bergen (82) is vrede haar hele leven een belangrijk thema geweest. Dat begon in 1959 met het congres over Oorlog & Vrede en ook nu beveelt ze iedereen aan 'nalaten voor vrede' op te nemen in het testament.

De weg van de dialoog

Vrede en dialoog zijn geen vanzelfsprekende thema's in deze tijd waarin vluchtelingen ten gevolge van oorlog en geweld ook hun weg in Nederland vinden. Is de weg van de open dialoog in deze tijd nog begaanbaar? En wat staat ons te doen als we nog steeds geloven dat de dialoog de voorwaarde en het instrument voor vrede is? In maart presenteerde PAX dit boek in Utrecht aan emeritus bisschop Van Luyn. Walther Burgering stelde een boek samen waarin hij de periode beschrijft waarin bisschop Van Luyn in het bisdom Rotterdam werkte op het snijvlak van kerk en samenleving. Naast zijn ambt vervulde Van Luyn verschillende functies in de samenleving. Zo was hij 19 jaar lang voorzitter van Pax Christi Nederland. Jan Gruiters beschreef in het hoofdstuk 'radicaal voor vrede' deze rol van Van Luyn.

De Weg van de dialoog. Bruggen slaan tussen kerk en samenleving (uitgeverij Rok Kampen, 2015)

Te bestellen bij de boekhandel, adviesprijs € 17,99.

Publieksprijs voor de vrede

De Amerikaanse vredes- en anti-Vietnamactiviste Marie Dennis (73) ontving de publieksprijs voor de vrede. Het is de enige internationale vredesprijs die alleen door stemmen uit het publiek wordt bepaald. Dennis speelde decennialang een voortrekkersrol bij Pax Christi Verenigde Staten. In 2007 werd zij ook verkozen tot vicevoorzitter van Pax Christi International. In december bezocht ze PAX.

Game: This War of Mine

Waar de meeste computerspellen geweld verheerlijken en de speler in de rol van soldaat plaatsen, is This War of Mine een productie waarbij je in de rol kruipt van een burger die tussen strijdende partijen in zit. In het spel moet je, net als in het echt, af en toe de straat op om voedsel en medicijnen in te slaan. Daar liggen sluipschutters op de loer. De Poolse bedenker van het spel kwam op het idee toen hij dagboeken uit Sarajevo had gelezen.

Meer informatie op www.thiswarofmine.com

De Korte over... solidair met alle slachtoffers

De oorlog in het Midden-Oosten, en in Syrië in het bijzonder, houdt velen van ons intens bezig. Menig christen in ons land heeft terecht zorgen over de decimering van het aantal geloofsgenoten in landen als Irak en Syrië. Veel christenen zijn gedood; nog meer van hen zijn naar veiliger oorden gevlucht. Het is echter goed te blijven beseffen dat verreweg de meeste slachtoffers moslims zijn. Het lijkt mij dan ook van groot belang om solidair te zijn met alle slachtoffers van het geweld in het Midden-Oosten. Ieder mens is immers een schepsel van God. En wie een mens schendt, met welk geloof of welke levensovertuiging dan ook, schendt uiteindelijk de Schepper.

In juni 2015 werd Mgr. Dr. Gerard De Korte tijdens de Nacht van de Theologie tot 'Theoloog des Vaderlands' gekozen voor de periode van één jaar.

Cartoon Arend van Dam

Ambassadeursdag

Om je goed te kunnen voorbereiden op de Vredesweek (17 t/m 25 september), brengt PAX alle mensen die vrede een warm hart toedragen bij elkaar op de zogeheten Ambassadeursdag. Kom dus op woensdagmiddag 17 mei naar het kantoor van PAX in Utrecht en laat je inspireren. Ook worden dan de eerste Vredesweekmaterialen uitgedeeld. Het motto van de Vredesweek 2016 is 'Vrede Verbindt'.

Kijk op www.vredesweek.nl voor meer informatie.

PAX Magazine ook in braille

Wist je dat PAX Magazine ook in braille en in gesproken vorm te verkrijgen is? Dit kan bij de christelijke bibliotheek voor blinden en slechtzienden in Ermelo. Het magazine wordt gratis verstuurd.

Bel 0341- 56 54 99 voor meer informatie.

Jeroen de Wind laat PAX Magazine in braille zien.

Ambtenaren investeren in kernwapens

Ambtenarenpensioenfondsen ABP investeert nog steeds bijna 1 miljard euro in kernwapenproducenten. Dit blijkt uit het jaarlijkse onderzoek *Don't Bank on the Bomb* van PAX naar investeringen van banken, verzekeraars en pensioenfondsen in kernwapenproducenten. Krista van Velzen, campagneleider nucleaire ontwapening bij PAX: "De deelnemers van het pensioenfonds hebben duidelijk aangegeven niet te willen dat hun pensioengeld naar kernwapenproducenten gaat. Meerdere malen zegde het ABP toe haar beleid ten aanzien van kernwapens te herzien. Maar nog altijd steekt het fonds de pensioenpremies van leraren, brandweerpersoneel en andere ambtenaren in producenten van massavernietigingswapens. Dat is onverdedigbaar." Ook dit jaar blijft PAX het pensioenfonds oproepen het investeringsbeleid te veranderen en kernwapens uit te sluiten.

Alle brandweermannen investeren in kernwapens

In Syrië is de situatie in sommige gebieden na maandenlange belegering zo erg dat alles wordt gebruikt voor brandhout. Foto: Işens Young Dimashqi.

Vijf jaar opstand in het Midden-Oosten

JONGEREN ZIJN LICHTPUNTJES IN DE ARABISCHE LENTE

Door Helma Maas

Het begon in Tunesië, waar een arme groenteverkoper ten einde raad was omdat hij geen gehoor vond bij de autoriteiten van zijn stad. Die behandelden hem met veel minachting. Hetzelfde gevoel hadden heel veel mensen in Egypte en elders in het Midden-Oosten. Vertegenwoordigt de regering mij wel of zijn het slechts zakkenvullers? De opstanden werden fel neergeslagen en alleen in Tunesië leidde het tot een snelle machtswisseling. Hoe kijken mensen die dagelijks te maken hebben met vredesopbouw in Irak en Syrië nu terug op de afgelopen vijf jaar?

Op donderdag 14 april vindt 'Overcoming consequences of war atrocities' plaats in Pakhuis de Zwijger, Amsterdam. Daarbij zullen diverse gasten van PAX uit Irak, Syrië en Zuid-Soedan vertellen hoe je een samenleving weer opbouwt na een oorlog. Deze bijeenkomst begint om 19.30 uur en wordt mede georganiseerd door Impunity Watch en is gratis. **Aanmelden via www.paxvoorvrede.nl.**

Op zaterdag 16 april vindt het festival 'Spring is yet to come' plaats in Pakhuis de Zwijger. Dat besteedt ook aandacht aan vijf jaar Arabische Lente. **Kaarten via www.dezwijger.nl.**

"Een falende overheid die geen diensten levert, daarvoor durfden mensen de straat op te gaan".

Abdullah K̄halid (42) is directeur van de Irakese organisatie 'Vrede & Vrijheid', de naam zegt al waar hij zich voor inzet. Hij is op uitnodiging van PAX een aantal dagen in Nederland. Een PAX medewerker die veel met hem samenwerkt is **Benoite Martin** (37). Zij studeerde ooit business management en keek vooral naar de rol van het bedrijfsleven. Ze ging in 2002 naar Palestina en ontdekte dat de kracht van maatschappelijke organisaties groter was dan ze van te voren had gedacht. Beiden geven hun persoonlijke visie.

Falende overheden

Abdullah kent veel mensen via regionale netwerken waar hij in werkt. Als voormalig journalist heeft hij ook een brede kijk op de regio. Abdullah: "Er is in onze regio weinig ten goede veranderd na het einde van de Tweede Wereldoorlog en de daarop volgende dekolonisatie. Er blijven enorm veel wapens in omloop, en er zijn veel staatsgrepen geweest. In Egypte, Jemen en zelfs in Tunesië is de Arabische Lente wel gestart, maar niet goed afgelopen. De arme mensen zijn er weinig mee opgeschoten." Benoite: "Ik was optimistischer, vind de naam 'Arabische Lente' goed aangeven dat het om een nieuwe generatie mensen gaat die verandering willen. Dus hoewel de uitkomst nu teleurstelt, zie ik wel lichtpuntjes. Er is iets in beweging gezet. Kijk maar naar de Irakese overheid, die moet zich meer rekenschap geven dan vroeger. Afgelopen zomer waren er veel protesten over het uitvallen van de elektriciteit. Je begrijpt dat het heel vervelend is in die hitte om

Benoite Martin

Abdullah K̄halid

maar één of twee uur elektriciteit te hebben. En dat voor een land dat zelf olie exporteert. Een falende overheid die geen diensten levert, daarvoor durfden mensen de straat op te gaan. Ze koppelden het aan de enorme corruptie die er bestaat. Iets soortgelijks gebeurde in Marokko en Egypte. Je kunt ook niet verwachten dat de Arabische Lente in één keer succesvol is. Het is een kwestie van enkele jaren."

Religie op je ID-kaart

Abdullah: "In het begin van de Arabische Lente was het een opstand waar mensen van alle religieuze stromingen aan meededen. In Syrië deden de machthebbers alsof het een strijd was tussen de religies en wierpen ze zich op als beschermer van minderheden. Wat een valse voorstelling van zaken! In mijn eigen land zie je dat de gebieden die door de zelf uitgeroepen Islamitische Staat (ISIS) worden bestuurd, inmiddels bijna helemaal mono-etnisch zijn. De stad Mosul bijvoorbeeld was vroeger een hele multiculturele stad. In Irak is godsdienst ineens heel belangrijk geworden. Het staat al lang op onze identiteitskaarten, maar vroeger leidde het niet tot problemen, nu is het gevaarlijk dat het er staat. Een aantal jongeren met wie Benoite en ik werken, willen een campagne voeren om 'godsdienst' als aanduiding op je ID-kaart er af te krijgen."

Tegen de traditie in durven gaan

Benoite: "De jongeren met wie PAX werkt dagen de bestaande structuren uit. Zowel voor politici als religieuze leiders is diversiteit, een multiculturele samenleving, een gevoelig onderwerp. Het feit dat PAX al enkele honderden jongeren heeft kunnen bereiken en dat ze tegen hun traditie ingaan door met hogergeplaatste mensen in dialoog te gaan, is al een kleine revolutie op zich. Sinds de VN op 9 december 2015 een resolutie over participatie van jongeren heeft aangenomen, zijn er nu ook op internationaal niveau meer instrumenten om de rol van jongeren in vredesopbouw te steunen. Voor mij zijn die jongeren de lichtpuntjes in de Arabische Lente." ♦

IRIS WAS ERBIJ
OP SCHOOL

PAX bezoekt samen met vluchtelingen scholen, verenigingen, kerken en onze Ambassades van Vrede. Dat is bittere noodzaak als je ziet hoe weinig er in Nederland bekend is over de achtergrond van vluchtelingen en hun verhaal, en gezien de vooroordelen en emoties die dit gebrek aan kennis oplevert. PAX ging mee met Ammar Sheikh Ibrahim (29) naar ROC Helmond. Hij is een van de vluchtelingen die het idee opperde om met PAX langs scholen te gaan en vluchtelingen zelf hun verhaal te laten vertellen.

Het **VERHAAL** van de **VLUCHTELING**

JAN JAAP VAN OOSTERZEE
Syrië expert

"PAX werkt in Syrië aan vrede. De komst van vluchtelingen brengt dat werk ook naar Nederland."

AMMAR

"Ik vind het belangrijk dat Nederlanders meer weten over ons, over Syrië. Ze snappen dan beter waarom we zijn gevlucht."

HARIS RONCEVIC
(met hand omhoog)

"Het is zielig te horen dat vluchtelingen slachtoffer zijn terwijl ze niets verkeerd doen."

IRISSA BECKERS (rechts)

"Ik heb zwaar respect voor hen."

BJÖRN PIJLM (midden)

"Indrukwekkend. In de media zie je alleen slechte dingen en niet wat Ammar ons vertelt."

MAHA GHRER gastdocent

"Mijn zus en zwager wonen in Aleppo. Mijn droom is om terug te gaan, maar er gebeuren gruwelijke dingen en daarover moeten we vertellen."

INGEBORG KROOK
docent burgerschap

"Veel collega's zijn bang om over vluchtelingen te praten, omdat mensen gekwetst kunnen worden. Dat kun je voorkomen door iemand in de klas te halen die je in de ogen kijkt en vertelt hoe het echt is om een vluchteling te zijn."

MICHIEL COMPIET docent-stagiair

"De thema's IS, vluchtelingen, aanslagen komen in bijna elke les aan de orde."

IRIS RUIJS organisator (links)

"Niemand vlucht zomaar. Iedere vluchteling heeft zijn eigen verhaal. Heb je een vraag stel hem maar."

Wil je ook een vluchteling uitnodigen op jouw school, vereniging, kerk of buurthuis?
Ga naar www.paxvoorvrede.nl/hetverhaalvandeavluchteling of stuur een mail aan vluchteling@paxvoorvrede.nl

Oekraïners over het associatieverdrag met Europa

DRUK NODIG OM CORRUPTIE TEGEN TE GAAN

In Nederland vindt op 6 april een referendum plaats over het ratificeren van het Associatieverdrag tussen de Europese Unie en Oekraïne. Gaat het referendum daar wel over, of is het luid gekrakeel over heel andere zaken dan het verdrag zelf? De kans bestaat dat de Nederlandse kiezer het belang van de Oekraïners al snel over het hoofd ziet. Wat zijn die belangen? PAX zocht het uit.

Door: Julia Soldatiuk

Hoewel de oorlog in het oosten van Oekraïne grotendeels uit het nieuws is verdwenen, wordt er nog steeds gevochten tussen het Oekraïense leger en pro-Russische rebellen. In Kiev, zo'n 600 kilometer van de frontlinie, is ondertussen een politiek gevecht aan de gang in regering en parlement. Parlementariërs die hervormingen door willen voeren en corruptie willen bestrijden stuiten op weerstand. Begin dit jaar namen daarom vijf hervormingsgezinde ministers ontslag vanwege de hardnekkige corruptie. De meeste mensen zien de corruptie - die in alle lagen van de bevolking is doorgedrongen - als het grootste obstakel op weg naar een democratische samenleving. De oudere garde politici en zakenmensen werken effectieve bestrijding van corruptie tegen. Daarom vestigen veel mensen hun hoop op het Associatieverdrag met de Europese Unie.

Drukmiddel

Volgens Natalia Savranska, hoogleraar filosofie uit Kiev, kan het verdrag een rol spelen bij hervormingen. "Oekraïners eisen voortdurend van hun regering dat ze hervormingen doorvoeren, maar vaak blijft het

resultaat achter bij de verwachtingen," zegt ze. "Steun van buitenaf zou ons helpen om extra druk op de regering te zetten." Mensenrechtenadvocaat Alexandra Romantsova in Kiev is iets positiever over de hervormingen. "Hoewel het allemaal veel langzamer gaat dan we zouden willen, zetten de autoriteiten stappen in de goede richting. Zo is er een begin gemaakt met de hervorming van de politie en is er wetgeving aangenomen die gelijke rechten voor seksuele minderheden garandeert." Romantsova benadrukt hoe moeilijk het is om ingrijpende en pijnlijke hervormingen door te voeren, terwijl de strijd in het oosten weer toeneemt en de Oekraïense regering zich ook moet verdedigen in een informatie- en handelsstrijd met Rusland. Toch zijn succesvolle hervormingen ook onder deze omstandigheden mogelijk, stelt ze. "Op voorwaarde dat we voortdurend druk blijven uitoefenen op onze regering. De steun van het Westen - met het Associatieverdrag als voornaamste drukkingsmiddel - is daarbij van groot belang." Zelfs in de als pro-Russisch bekend staande provincie Donetsk zijn mensen positief over het verdrag. Zoals bijvoorbeeld Oleksandr Ponomarenko, secretaris van de gemeenteraad in Dimitrov, een stad op zestig

kilometer van de frontlinie. "Het associatieverdrag met de EU is de enige kans die Oekraïne heeft om de status van bufferzone tussen Rusland en Europa kwijt te raken," zegt hij.

Monitoring

Een associatieverdrag werkt alleen als drukkingsmiddel als er controle is op de uitvoering en vooruitgang. Dat betekent dat er monitoring nodig is, een systeem van jaarlijkse, openbare rapportages over het hervormingsproces en de mensenrechtensituatie in Oekraïne. Wie kan er beter veranderingen in een land in de gaten houden dan de bevolking zelf? Er zijn nu al veel Oekraïense organisaties die de

hervormingen nauwgezet volgen en hulp en onderdak bieden aan mensen die geraakt zijn door de oorlog.

Europese hulp nodig

De hulp aan vluchtelingen uit Oost-Oekraïne is slecht georganiseerd. De een wordt dubbel geholpen, de ander helemaal niet. "We weten niet welke internationale instrumenten en procedures er zijn om onze rechten te verdedigen", aldus onderzoeksjournalist Bogdan Krasovskiy in de stad Slavyansk in de provincie Donetsk. Maatschappelijke organisaties kunnen aan effectiviteit winnen door te professionaliseren en door samen te werken met partnerorganisaties in de Europese Unie. Een training dialoogtechnieken of internationaal humanitair recht zou volgens PAX echt wat kunnen toevoegen.

Referendum

De meeste Oekraïners zijn niet zo bezig met het aankomende referendum in Nederland, stelt Galina Kaplan, journaliste van de Oekraïense tv-zender ICTV. Filosoof Natalia Savranska bevestigt dat: "Oekraïners realiseren zich dat hun land geen positief imago heeft in Europa, vanwege de oorlog en corruptie. Daarom richten mensen hun aandacht op het verbeteren van de situatie in eigen land." Alexandra Romantsova ziet dat anders: "Als Nederland het associatieverdrag niet steunt, zal dat door de Oekraïense samenleving gezien worden als verraad aan de democratische waarden waarvoor mensen op de Maidan, tijdens de revolutie van 2013, hun leven hebben gegeven. Het zal een dreun zijn voor het enthousiasme en het geloof in het succes van degenen die blijven vechten voor mensenrechten en een democratische toekomst voor Oekraïne." ♦

Standpunt PAX

PAX is ervan overtuigd dat een associatieverdrag tussen Europa en Oekraïne kan bijdragen aan stabiliteit en aan democratisch bestuur in het land, dat de belangen en rechten van burgers dient. Bij het verdrag moeten dan wel duidelijke voorwaarden en controlemogelijkheden worden afgesproken op het gebied van mensenrechten en hervormingen. PAX zal hier op aandringen bij de Nederlandse regering en op Europees niveau.

Maidan in Kiev, plaats van de roep om vernieuwing. Foto: Pieter-Jan Baas

Man bij ruïne van zijn huis. Foto: Edwin Ruijgrok

In april gaat de 'Stop Bloedkolencampagne' een nieuwe fase in waarin we energiebedrijven vragen tijdelijk geen Colombiaanse kolen te importeren. We wijzen klanten van energiebedrijven onder meer op de mogelijkheid om over te stappen naar een leverancier die geen bloedkolen importeert. Ook spreekt Maira, die zelf haar vader verloor door paramilitair geweld in Cesar op maandagavond 25 april tijdens een bijeenkomst in Pakhuis de Zwijger, Amsterdam.

Jhon Esneider Parada Gómez kijkt uit over de Cesar rivier, waarin het lijk van zijn vader Dario werd gegooid nadat de paramilitairen hem hadden doodgeschoten.

El Prado ligt aan de rand van de steenkoolmijn Calenturitas. De moord op Edymer Gongora en verschillende andere mensen uit El Prado, leidde ertoe dat alle inwoners de gemeenschap ontvluchtten.

Foto: Edilsa Bareto toont de identiteitskaart van haar zoon Edymer Gongora, die in 2002 op 27-jarige leeftijd door paramilitairen in de gemeenschap El Prado werd vermoord.

Door Suzanne van den Eynden / Foto's Daniel Maissan

De littekens van de Colombiaanse bloedkolen

Stop bloedkolen Wat hebben wij in Nederland te maken met het geweld in Colombia? Alles. Nederlandse energie wordt onder andere opgewekt met steenkool. Meer dan de helft van de Nederlandse steenkool komt uit Colombia, waarvan het grootste deel uit de mijnen van Cesar. Dat betekent dat de energie uit menig Nederlands stopcontact afkomstig is van bloedkolen. Dat moet stoppen! PAX voert sinds de publicatie van het onderzoek The Dark Side of Coal campagne om de mijnbouwbedrijven aan te zetten tot gesprekken met de slachtoffers, gericht op verzoening en genoegdoening. PAX vindt dat Nederlandse en andere Europese energiebedrijven hun handelsrelatie met de mijnen moeten inzetten om de mijnbouwbedrijven tot genoegdoening te bewegen. Pogingen hiertoe door de energiebedrijven hebben nog steeds niet tot concrete stappen geleid. Er zit dan ook niets anders op dan de inkoop van bloedkolen tijdelijk stop te zetten totdat de mijnbouwbedrijven hun verplichtingen zijn nagekomen. ♦

Meer informatie vind je op www.paxvoorvrede.nl.

April 1997, El Toco, Colombia. Op een ochtend lopen paramilitairen het dorp in met een lijst namen. Ze gaan naar het huis van de familie Cogollo, bestaande uit vader, moeder, zoon en drie dochters. Vader en zoon heten allebei Daniel. Eenmaal binnen vragen de paramilitairen de jongen naar zijn naam. "Daniel", antwoordt hij. Het is vader Daniel - een van de leiders in de gemeenschap El Toco - die op de lijst van de paramilitairen staat, maar hij is niet thuis. De paramilitairen sleuren de jonge Daniel het huis uit. Zus Wendi probeert hen nog tegen te houden, maar de paramilitairen smijten haar op de grond en richten een geweer op haar. "We hebben Daniel", melden ze via de walkie talkie, en schieten de jongen dood, voor de ogen van zijn zussen.

"We hebben Daniel"

Foto: De zussen Elizabeth, Adenovic en Wendi Cogollo gaan voor de eerste keer terug naar de plek waar hun broer in 1997 is vermoord.

Daniel Cogollo junior is één van de minstens 3100 Colombianen uit de steenkoolregio Cesar die tussen 1996 en 2006 is vermoord door de paramilitairen. Minimaal 55.000 boeren werden van hun land verjaagd. Ook Auden Portillo ontvluchtte El Toco na dreigementen. Zowel daders - voormalig paramilitairen - als getuigen hebben onder ede verklaard dat de directies van steenkoolmijnen Drummond en Prodeco de paramilitairen met geld en strategische informatie steunden. Daardoor zijn ze medeverantwoordelijk voor het geweld in de regio. Tot op de dag van vandaag hebben de slachtoffers en hun nabestaanden geen enkele erkenning of compensatie ontvangen voor wat hen is aangedaan. Nog steeds worden mensen die voor hun rechten opkomen, bedreigd.

Foto: Auden Portillo tijdens een bezoek aan El Toco, dat hij in 1997 ontvluchtte nadat paramilitairen twee gemeenschapsleiders hadden vermoord.

KILLER ROBOTS MOETEN PREVENTIEF VERBODEN WORDEN

Door Suzanne van den Eynden

Désirée Verweij
Hoogleraar militaire ethiek

JA

“Als ethicus kijk ik met een zekere nuance naar deze stelling. Technologische ontwikkelingen gaan razendsnel en kunnen ook zeker relevant zijn voor de militaire praktijk. Als een robot bijvoorbeeld in staat zou zijn om bembommen op te sporen om zo de kans te verkleinen dat een soldaat op zo'n bom trapt, is dat natuurlijk prima. Maar als de mens geen rol meer speelt bij het selecteren en beschieten van een doelwit, zoals bij killer robots het geval is, schakelen we eigenschappen uit die in de militaire praktijk onmisbaar zijn: het vermogen om situaties te analyseren, te beoordelen en hier adequaat op te reageren. Wat als een doelwit geen wapen blijkt te dragen maar een stok? Of als er plotseling een kind oversteekt op het moment dat de robot wil gaan vuren? Het vermogen om hierop in te spelen vereist typisch menselijke eigenschappen. Een van de belangrijkste is het vermogen tot het vellen van een adequaat moreel oordeel, iets wat wij kunnen doordat we in staat zijn om emoties te ervaren. Machines hebben noch emoties noch morele oordelen.

'Machines kunnen niet moreel oordelen'

Emoties kunnen tot ongewenste handelingen leiden als er niet op een goede manier mee omgegaan wordt. Het is de verantwoordelijkheid van leidinggevend en van de politiek om militairen zo op te leiden die ongewenste handelingen te voorkomen. Die verantwoordelijkheid komt meteen 'onder vuur te liggen' als het om robots gaat. Een machine kan niet aansprakelijk worden gesteld voor zijn handelingen, maar wie dan wel? Degene die de robot maakte? Of degene die hem programmeerde? Ik ben zeker niet tegen de implementatie van technologische ontwikkelingen. Maar het wordt problematisch wanneer de mensen die de techniek ontwikkelen, niet tegelijkertijd nadenken over de morele consequenties van deze techniek. Zolang wij geen morele oordelen in robots kunnen programmeren, moeten volledig autonome wapens er niet komen.”

Peter Wijnga
Instituut of Strategic Studies
Den Haag

NEE

“Volledig autonome wapensystemen (in de volksmond 'killer robots'- red.) volgens de definitie in de stelling staan nog ver van ons vandaan. Zelfs bij de meest activistische gebruikers van dergelijke technologie bestaat nog een grote terughoudendheid voor die laatste stap: het ontwikkelen van wapensystemen die in staat zijn doelwitten te identificeren, selecteren en uit te schakelen. Ondanks de belangstelling voor roboticatechniek loopt het uitschakelen van de menselijke factor denk ik dan ook zo'n vaart niet. Militairen willen de uiteindelijke beslissing kunnen nemen om een doelwit uit te schakelen. Oorlog voeren bestaat uit wikken, wegen en inschatten; capaciteiten die typisch menselijk zijn en zo moeten blijven. Technisch gezien zal het op een dag best mogelijk zijn robots zodanig te programmeren dat zij hier ook toe in staat zijn. Ik denk dat mensen over het algemeen de stap niet zetten om dit toe te staan. Dat de VS op grote schaal bewapende drones gebruiken om vermeende terroristen uit te schakelen, heeft volgens mij meer te maken met een gebrek aan bereidheid om grondtroepen in te zetten dan met een streven naar een meer autonoom karakter van wapens.

'Tot op zekere hoogte is autonomie niet problematisch, maar volledige autonomie is nog lang niet aan de orde'

Natuurlijk, misbruik van moderne technologie ligt op de loer. Daarom is het ook goed om verregaande autonomie aan stringente regelgeving te onderwerpen, bijvoorbeeld door middel van een aanvullend protocol bij de Verdragen van Genève. De vraag is alleen waar we de grens trekken. Tot op zekere hoogte is autonomie immers niet problematisch, bijvoorbeeld in de vorm van wapens die zelf naar een doel vliegen. Zowel vanuit het oogpunt van kosten als personeel heeft dit grote voordelen. Maar voor die laatste stap, het zelfstandig identificeren, evalueren, selecteren en aanvallen, kan ik me wel een internationaal verbodsverdrag voorstellen.”

Wat vind jij? [@PAXvoorvrede](#)
of reageer naar PAXmagazine@paxvoorvrede.nl

Op 19 april, 20.00 uur organiseert PAX een debat in de Balie, Amsterdam over killer robots.

Marie-Theresa Anten-Van Bergen (82)

Geen angst maar saamhorigheid

Vrede is mijn hele leven een belangrijk thema geweest. Als 26 jarige student wiskunde hoorde ik Albert Schweitzer op de radio spreken over de gevaren van de atoombom.

Dat maakte zo'n diepe indruk op me dat ik besloot om iets met mijn ongerustheid te doen. Samen met Ben Terveer en mijn studentenvereniging Veritas organiseerde ik een congres over Oorlog & Vrede. Toen professor Röling er sprak werden mij de ogen geopend: de atoombommen waren het gevolg van politiek gekonkel en totaal onnodig! Tijdens de Tweede Wereldoorlog had ik zelf als klein meisje ook een bombardement meegemaakt, dus ik wist dat overheden je niet de hele waarheid vertellen.

Foto: Leonard Fäustle

Na mijn studietijd ben ik met mijn man, die tropenarts was, naar het buitenland gegaan. Toen ik in 1981 terugkeerde in Zeist, ben ik meteen lid geworden van een lokale IKV-groep. Iedere Vredesweek organiseerden we een stille tocht die langs alle kerken ging. Dat was een mooi gebaar van verbondenheid en saamhorigheid. Zelf ben ik rooms-katholiek. Ik denk nu wel eens: 'in wat voor wereld moeten mijn zes kleinkinderen straks leven?' Dat mensen zo bang zijn voor elkaar, dat lijkt nu erger te zijn dan vroeger. Als mens alleen kun je de wereld niet beter maken, dat moet je samen doen. Daarom steun ik PAX en beveel ik het aan om – ook via het testament – te geven.

Voor het bestellen van de brochure over nalatenschappen kunt u de bijgesloten antwoordkaart gebruiken.

Ik steun PAX

Door Geke van Wijnen

Naam: Maaike Hoffer
Leeftijd: 38 jaar
Burgerlijke staat: Samenwonend
Woont in: Utrecht
Betrokken bij PAX: al zeker 10 jaar

Hoe ben je bij PAX betrokken geraakt?

Dat is al lang geleden, zeker tien jaar, PAX heette toen nog anders. Ik leerde PAX goed kennen door mijn werk bij United Civilians for Peace. Dat is een coalitie van organisaties die samen werken aan een oplossing voor het Israëlijsch-Palestijnse conflict, waarbij burgers centraal staan. PAX was en is één van de organisaties in die coalitie.

Waarom steun je PAX nu?

Ik vind PAX een betrouwbare, no-nonsense organisatie. Ik weet dat het geld dat ik geef ook echt ten goede komt aan mensen in oorlogsgebieden. Ik geef aan Syrië omdat ik daar zelf gewoon heb na mijn studie Arabisch. Door de dictatuur die er toen was, kon je niet praten over onderwerpen als religie, politiek en Israël. Je kon zomaar afgeluisterd worden door de geheime dienst. Ondanks dat waren de mensen in Syrië ontzettend aardig en gastvrij en heb ik me daar thuis gevoeld. Door de oorlog kan ik er nu niet meer heen, dus wil ik op een andere manier bijdragen aan vrede daar.

Ben je zelf actief voor vrede?

In mijn dagelijks leven organiseer ik voor Stichting COME dialoogseminars voor Israëli's en Palestijnen, zodat mensen van beide kanten elkaar leren te begrijpen. Hopelijk komt zo een oplossing voor dit conflict steeds dichterbij.

Wat verwacht je van het werk van PAX in de toekomst?

PAX doet goede dingen. Jullie werk is gericht op mensen en dat is belangrijk. Ook zie ik op Facebook dat jullie de politiek aanspreken. Het enige dat ik wil zeggen is: ga zo door!

Op reis
met...

Jelena Sporin

Paspoort

Naam: Jelena Sporin

Leeftijd: 28

Burg.staat: in een relatie

Nationaliteit: Nederlands

Geboorteplaats: Zrenjanin, Servië

Woonplaats: Utrecht

Heeft gewoond in: Zaltbommel, Zrenjanin (Servië), Nebaj (Guatemala) en Polokwane (Zuid-Afrika)

Reist met: Soms met Nederlandse, soms met Soedanese collega's, soms alleen.

Neemt altijd mee: Gelukspepermpjes uit Napels

Onafscheidelijke reisgenoot: muziek

Jelena heeft als programmamedewerker van PAX een reis naar de Nuba Mountains in Soedan achter de rug: "De Nuba zijn ongelooflijk. Ondanks de zware oorlogstoestand zijn de mensen enorm grappig, leergierig en geïnteresseerd in andere culturen. De paar woorden Arabisch die ik spreek, leverden lange conversaties op."

Jelena is programmamedewerker Soedan en reisde naar de Nuba Mountains om het vredeswerk daar beter te leren kennen. Over de laatste 150 kilometer van haar reis deed ze acht uur in een hobbelende terreinwagen. "Ik ben erg onder de indruk geraakt van de mensen die daar aan vrede werken in

moeilijke omstandigheden. Een paar dagen lopen en frontlines passeren om met afgelegen gemeenschappen te werken in het extreme klimaat is normaal voor ze."

De Nuba lijden met tussenpozen al sinds 1983 onder een oorlog met het regime in de hoofdstad Khartoum, een strijd die vooral met luchtaanvallen en gevechten op de grond wordt geleverd; ook

tegen burgers. "Bij ons leren kinderen fietsen. Nubakinderen weten het onderscheid tussen het geluid van een Antonov bommenwerper en een Sukhoi gevechtsvliegtuig. Van een Antonov horen ze van grote afstand of die de luiken open heeft. Ze tellen het aantal bommen en weten zo wanneer het vliegtuig leeg is. Hun hele woongebied is bezaaid met grote gaten in de grond waarin ze schuilen voor luchtaanvallen, als er geen grotten in de buurt zijn."

Naast de 'grote' politiek werkt PAX aan betere verhoudingen tussen gemeenschappen. "Stel je de volgende giftige mix voor", zegt Jelena. "Een centrale regering die verschillende stammen tegen elkaar ophitst, een grote toevloed aan wapens, mensen die ontheemd zijn en oorlogstrauma's hebben, allemaal elementen die het evenwicht tussen nomaden en boeren in vaak droge gebieden met schaarste hebben verstoord. En dan nog oorlog tussen het Soedanese bevrijdingsfront SPLA-N en het Soedanese leger."

"De Nuba hebben het verre van gemakkelijk en toch was het ook vaak gewoon gezellig. Ook in een oorlogsgebied gaat het leven door. 's Morgens zat ik met de vrouwen bij het vuur. Ze leerden me hoe ze koffie maken. De Nuba verdienen het om in vrede te leven. Ze zijn zó gericht op het oplossen van conflicten, dat zelfs de gevangenis leeg staat. Gedetineerden kennen ze niet." ♦

Door André van der Vlugt